

HÄGERSTEN-LILJEHOLMEN
STADSDELSFÖRVALTNING

2020 -03- 05

Hägersten-Liljeholmen stadsdelsnämnd

Box 490

129 04 Hägersten

Vaktmästeriet/post

Ärendet

Tillsyn av individ- och familjeomsorgen vid Hägersten-Liljeholmen stadsdelsnämnd i Stockholm.

IVO har i tillsynen granskat nämndens kontroll och användning av tillståndspliktiga verksamheter som har till uppgift att till socialnämnden föreslå familjehem och jourhem till barn samt lämna stöd och handledning till sådana hem som tar emot barn (nedan kallat konsulentverksamheter). Granskningen omfattar även nämndens kontroll och användning av stödboenden för barn och unga 16- 20 år (nedan kallat stödboenden).

Granskningen har avsett perioden 1 oktober 2018 – 30 september 2019. Tillsynen ingår i ett regionalt projekt som omfattar alla kommuner och stadsdelar i Stockholms län och Region Gotland.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) avslutar ärendet men påtalar följande brister.

- Nämnden använder och har använt sig av konsulentverksamhet och stödboende som saknar tillstånd.
- Nämnden har inte kontrollerat att alla de konsulentverksamheter och stödboenden som nämnden använder sig av har nödvändigt tillstånd.

IVO förutsätter att nämnden vidtar åtgärder för att säkerställa att inte något barn/ungdom är placerat genom konsulentverksamhet och stödboende som inte har tillstånd för sådan verksamhet. IVO vidtar i nuläget inte några ytterligare åtgärder med anledning av bristerna men kan komma att följa upp beslutet.

Skälen för beslutet

Sammanfattningsvis har IVO uppmärksamst brister i nämndens kontroll och användning av tillståndspliktiga verksamheter. Vad IVO sett i sin tillsyn utvecklas nedan.

Nämnden använder och har använt sig av konsulentverksamheter och stödboenden som saknar tillstånd

IVO konstaterar att nämnden brister då det vid granskningstillfället framkom att nämnden pågående placeringar i en konsulentverksamhet och två stödboenden som saknar tillstånd. Därutöver har nämnden haft placeringar i flera stödboenden och en konsulentverksamhet som saknar tillstånd. IVO ser allvarligt på detta eftersom barnen/de unga riskerar att få en insats av mindre god kvalitet. IVO förutsätter att nämnden säkerställer att inga barn och unga är placerade i verksamheter som saknar erforderliga tillstånd. IVO:s konstaterande grundar sig på de uppgifter som finns i nämndens yttrande.

Av den inskickade förteckningen framgår det att nämnden haft kontakt med IVO under sin genomgång av placeringar och fått uppgifter om vilka huvudmän som nämnden anlitat som har erforderligt tillstånd och vilka som inte har det. Av förteckningen framgår det tydligt vilka verksamheter som saknar tillstånd. Det är dock oklart för IVO hur nämnden agerat och hanterat dessa uppgifter då nämnden valt att inte kommentera detta i sitt yttrande. IVO vill påtala att en nämnd enligt 5 § förvaltningslagen (2017:900), FL, endast får vidta åtgärder som har stöd i rättsordningen. Att placera barn i eller via verksamheter som saknar tillstånd har inte stöd i rättsordningen. Verksamheter som saknar tillstånd undandrar sig tillsyn.

Att bolag, föreningar, samfälligheter, stiftelser eller enskilda individer som yrkesmässigt bedriver verksamhet som har till uppgift att till socialnämnden föreslå familjehem och jourhem till barn samt som lämnar stöd och handledning till sådana hem som tar emot barn, ska ha tillstånd framgår av 7 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Samma bestämmelse gäller för de bolag, samfälligheter, stiftelser eller enskilda individer som bedriver stödboende för barn och unga 16-20 år. Lagstiftaren har ansett att det krävs tillstånd för vissa verksamheter för att garantera att det görs en prövning av om den har förutsättningar att bedrivas med god kvalitet.

Nämnden har inte alltid kontrollerat att verksamheter haft nödvändigt tillstånd

IVO bedömer att det är en brist att nämnden inte kontrollerat att alla de konsulentverksamheter och stödboenden som nämnden använder sig av har nödvändigt tillstånd.

IVO vill påtala vikten av att nämnden innan placering kontrollerar att verksamheten har tillstånd. IVO vill även förmedla att det är viktigt att nämnden regelbundet kontrollerar att de verksamheter som de har avtal

med har kvar sitt tillstånd. Nämnden ska utarbeta och fastställa de rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. Detta i enlighet med 4 kap. 4 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9). Av 5 kap. 2 § SOSFS 2011:9 framgår att nämnden ska utöva egenkontroll. Egenkontrollen ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att nämnden ska kunna säkra verksamhetens kvalitet.

IVO vill även påtala nämndens ansvar i enlighet med 6 kap 1 § SOSFS 2011:9 där det framgår att den som bedriver socialtjänst ska säkerställa att verksamhetens personal arbetar i enlighet med processerna och rutinerna som ingår i ledningssystemet.

IVO vill poängtera att oavsett om nämnden har centralt upphandlade ramavtal eller om nämnden har individavtal med huvudman är det nämndens ansvar att säkerställa att huvudmannen har erforderliga tillstånd. IVO menar att nämnden inte kan lämna över det ansvar som åligger nämnden på huvudman eller på någon annan nämnd.

Av nämndens yttrande framkommer bland annat följande. Stockholm stad har i en gemensam upphandling träffat ett ramavtal med ett antal utförare. Vid avrop framgår det att utförare är skyldig att ha erforderliga tillstånd och är skyldig att informera beställaren om att tillstånd saknas eller om förändringar har skett i tillståndet. Några andra kontrollåtgärder vidtar inte förvaltningen. När det gäller direkt upphandlade placeringar är det en rutin att tillfråga utföraren om erforderliga tillstånd finns. Några andra kontrollåtgärder vidtar inte förvaltningen. Barn och ungdomar placeras regelmässigt först efter det att ett skriftligt avtal om placering har träffats med utföraren.

Underlag

- Nämndens yttrande med bilagor.

Beslut i detta ärende har fattats av inspektören Ulf Modin. Inspektören Jeanette Ekstedt har deltagit i den slutliga handläggningen. Inspektören Ranya Farah har varit föredragande.

För Inspektionen för vård och omsorg

Ulf Modin

Ranya Farah